

Utbildningsvetenskaplig kärna för förskollärare II Core of Educational Science for Preschool Teachers II

22,5 högskolepoäng

22,5 credits

Ladokkod: 11FK52

Version: 3.0

Fastställt av: Utskottet för utbildningar inom pedagogik och lärande 2015-11-24

Gäller från: HT 2015

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Pedagogiskt arbete (G2F), Specialpedagogik (G1F)

Utbildningsområde: Undervisning 52%, Verksamhetsförlagd utbildning 48%

Ämnesgrupp: Pedagogik

Förkunskapskrav: Godkänt resultat i termin 1 och 2 samt godkänt resultat på all VFU inom ramen för Förskollärarytbildning, 210 hp

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

Delkursen har som bas internationella konventioner och deklarationer om mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. I delkursen diskuteras utifrån aktuell forskning de utmaningar och möjligheter som globalisering innebär i förhållande till samhällets och demokratins värdegrund. Delkursen belyser vidare grundläggande värderingar gällande demokrati, etik, jämlikhet och jämställdhet, vilka berör såväl relationer mellan människor som människors förhållande till det omgivande samhället och miljön. I anslutning till detta problematiseras de maktfaktorer som påverkar individen på ett globalt, lokalt och individuellt plan. Vidare diskuteras den ökande mångfald som kännetecknar barns och elevers bakgrund och hur etnicitet, klass och kön präglar lärande och livsvillkor. En central utgångspunkt är att språket/språksociologiska villkor är av stor betydelse för möjlighet till inkludering. I detta sammanhang diskuteras också digitala mediers roll i samhället. Ännu ett fokus är sexuell identitet samt sex- och samlevnadsundervisning. Inom delkursens ramar erbjuds studenten också möjlighet att utforska estetiska uttrycksformer som vägar till kunskap ur såväl teoretiska som konkreta perspektiv. I slutet av delkursen ingår ett projektarbete där studenterna gruppvis ges möjlighet att tillämpa de kunskaper som tillgodogörs under delkursen. Detta ska ses som en förberedelse inför kommande examensarbeten. Under den verksamhetsförlagda utbildningen provas studentens yrkesetiska kompetens samt förmåga att planera, genomföra, dokumentera, bedöma och utvärdera verksamhet samt samverka med kollegor och föräldrar. Samarbetet med Bibliotek och läranderesurser kring informationssökning fortsätter enligt Boråsmodellen och i denna kurs ligger fokus på sökning och värdering av vetenskapliga artiklar. Som en sammanfattning av kursen diskuteras lärarens samhällsuppdrag. Visst innehåll från den första terminen i utbildningen återkommer men nu ur ett makroperspektiv. Några övergripande fenomen av särskild vikt får därigenom ny belysning, såsom centrala teorier gällande utbildning och fostran i relation till demokratins villkor och samhällets värdegrund.

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

Genomgående i delkursen behandlas begreppen inkludering, samverkan och empati. Den specialpedagogiska vardagspraktikens konsekvenser diskuteras och analyseras på individ-, grupp- och organisationsnivå. Delkursen belyser hur förutsättningar för hållbar utveckling kan skapas, i ett inkluderande, samhälleligt och etiskt perspektiv. Grundläggande specialpedagogiska frågeställningar liksom specialpedagogikens roll i förskolan lyfts fram. I dessa sammanhang lyfts frågeställningar och utmaningar kring heterogena barngrupper. Vidare diskuteras hur man kan identifiera behov och anpassa verksamheten för barn med funktionsnedsättning eller barn i sociala och emotionella svårigheter, i syfte att skapa en god utbildnings- och livssituation för varje individ. Olika samarbetsformer med kommun, landsting och statliga myndigheter belyses.

Mål

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för och problematisera betydelsen av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter av hållbar utveckling och relatera dessa till den kommande yrkesrollen
- problematisera demokratins villkor med särskilt fokus på hållbar utveckling såväl nationellt som internationellt
- exemplifiera och problematisera vad begreppen demokrati och hållbar utveckling konkret kan handla om i förskola
- visa förmåga att kommunicera och reflektera kring frågor som rör identitet, språksociologiska fenomen, skolresultat och segregation med utgångspunkt i teorier om klass, kön, etnicitet och skolans kompensatoriska uppdrag
- visa kunskap om sex- och samlevnadsfrågor, där hänsyn tas till olika sexuella identiteter, och hur dessa kan lyftas i förskolan
- redogöra för språkinläring, språkutveckling och språkanvändning i svenska som andraspråk
- diskutera och analysera digitala mediers roll i samhället
- genomföra ett projektarbete med utgångspunkt i valda delar av delkursens innehåll och där hänsyn tas till forskningsetiska principer utifrån ett vetenskapligt och självständigt förhållningssätt
- söka, lokalisera och kritiskt värdera vetenskapliga artiklar med relevans för det valda området
- redogöra för och problematisera olika teorier om estetiska läroprocesser
- planera, genomföra och motivera en gestaltning där några i delkursen centrala begrepp belyses och problematiseras med hjälp av ett flertal estetiska uttryck
- analysera och kritiskt granska förskollärares samhällsuppdrag
- självständigt formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera lärandesituationer i förskola så att ett inkluderande perspektiv och en yrkesetisk medvetenhet genomsyrar verksamheten
- i mötet med barn och kollegor använda ämneskunskaper och ämnesdidaktiska begrepp i ett relevant yrkesspråk

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- ge exempel på hur specialpedagogiska kunskaper och pedagogers förhållningssätt kan bidra till en hållbar utveckling genom ett inkluderande arbetssätt
- beskriva hur förskolans pedagoger samverkar med kommunen, landstinget och staten kring olika insatser för barn i behov av särskilt stöd
- redogöra för pedagogiska konsekvenser i verksamheten i arbetet med barn med funktionsnedsättningar eller socioemotionella svårigheter
- identifiera och analysera behov samt beskriva och motivera anpassningar och arbetsmetoder som gynnar barn i behov av särskilt stöd

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, workshops, studiegruppsarbete samt verksamhetsförlagd utbildning.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

Enskild skriftlig tentamen, enskilda och gruppvisa inlämningsuppgifter/redovisningar, workshops, gruppbaserad gestaltning, närvaro på och omdöme från verksamhetsförlagd utbildning samt genom att ett projektarbete i grupp avrapporteras genom framläggande och försvar av undersökningen samt opponering på kurskamraters undersökning.

Vid underkänt betyg vid det första examinationstillfället på verksamhetsförlagd utbildning har studenten endast rätt till ytterligare ett examinationstillfälle.

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

Gruppredovisning.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före varje delkursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte och vid respektive delkursslut genomförs en individuell skriftlig värdering. I delkurs 1 genomförs en muntlig mittkursvärdering. Värdering sker kontinuerligt och muntligt under kursens gång. Resultatet av värderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport.

Övrigt

Kursen ingår i Förskollärarytbildning, 210 hp.

I delkurs 1 ingår 2 veckors VFU.

Bilaga: Litteraturlista för Utbildningsvetenskaplig kärna för förskollärare II (11FK52)

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

Bring, Ove (2011). *De mänskliga rättigheternas väg: genom historien och litteraturen*. Stockholm: Atlantis, s. 613-626 (14 s)

Engdahl, Ingrid (2012). *Lärande för hållbar utveckling - är det någonting för förskolan, eller?: rapport om OMEP:s projekt Lärande för hållbar utveckling i praktiken*. [Stockholm]: Svenska OMEP. Tillgänglig: www.omep.org.se/uploads/files/esdboken_hemsidan.pdf (38 s)

Flera språk i förskolan: teori och praktik. (2013). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3036> (84 s)

Friska barn: en metod för att främja bra mat- och rörelsevanor i förskoleverksamheten. (2010). Stockholm: Karolinska institutets folkhälsoakademi (48 s)

Greppa språket: ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet. (2011). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: www.skolverket.se/publikationer?id=2573 (147 s)

Hellman, Anette (2010). *Kan Batman vara rosa?: förhandlingar om pojkighet och normalitet på en förskola*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2010, s. 37-52. Tillgänglig: hdl.handle.net/2077/22776 (16 s)

Holm, Ann-Sofie (2008). *Relationer i skolan: en studie av feminiteter och maskuliniteter i år 9*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2008, s. 17-28. Tillgänglig: hdl.handle.net/2077/22776 (12 s)

HomO (2003). *Tystnadens tyranni: om heterosexualliteten som norm och homofobi i skolan*. Stockholm: HomO (12 s)

Hägglund, Solveig, Pramling Samuelsson, Ingrid (2009). Early childhood education and learning for sustainable development and citizenship. *International Journal of Early Childhood*, 2009, vol. 41, nr 2, s. 49-63. Tillgänglig: link.springer.com/article/10.1007%2FBF03168878 (15 s)

Klerfelt, Anna & Qvarsell, Birgitta (red.) (2012). *Kultur, estetik och barns rätt i pedagogiken*. Malmö: Gleerups (221 s)

Kosztovics, Anna (2014). *Förhållningssätt till barns sexualitet. En intervjustudie bland förskolepersonal i Malmö stad*. Malmö: Malmö stad. Tillgänglig: malmo.se/download/18.5bb0a05f145db1bc43d587a/1401104364613/Forhallningssatt+till+barns+sexualitet.pdf (52 s)

RFSU (2011). *Barns sexualitet - en vägledning kring barns beteenden*. Stockholm: RFSU. Tillgänglig: www.rfsu.se/Bildbank/Dokument/Metod-Handledning/barnssexualitet_rfsu.pdf?epslanguage=sv (18 s)

Skolans syn på vetenskap [Elektronisk resurs]: en enkätundersökning. (2013). Stockholm: Vetenskap & allmänhet. Tillgänglig: v-a.se/2013/09/skolans-syn-pa-vetenskap-en-enkatundersokning/ (16 s)

Småungar & medier 2010 [Elektronisk resurs]: fakta om små barns användning och upplevelser av medier. (2010). Stockholm: Medierådet. Tillgänglig: www.statensmedierad.se/upload/Rapporter_pdf/Småungar%20och%20Medier%202010.pdf (49 s)

Stier, Jonas (2009). *Kulturmöten: en introduktion till interkulturella studier*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, kap. 6 (15 s)

Torr, Jane (2004). Talking about picture books: The influence of maternal education on four-year-old children's talk with mothers and pre-school teachers. *Journal of Early Childhood Literacy*, 4 (2), ss. 181-210. (29 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärarens anvisningar (ca 100 s)

Litteratur för det sammanfattande projektarbetet

Doveborg, Elisabet & Pramling, Ingrid (2012). *Att förstå barns tankar: kommunikationens betydelse*. 4. uppl. Stockholm: Liber (93 s)

Kullberg, Birgitta (2004). *Etnografi i klassrummet*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 16 s)

Lantz, Annika (2007). *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 90 s)

Løkken, Gunvor & Søbstad, Frode (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl. (utdrag 50 s)

Stukat, Staffan (1991). *Grundkurs i statistik för lärare*. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 28 s)

Trost, Jan (2012). *Enkätboken*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 34 s)

Ytterligare litteratur tillkommer enligt lärares anvisningar (ca 300 s)

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

Allmänna råd med kommentarer för förskolan. (2013). Stockholm: Skolverket, s. 30-32. Tillgänglig:
www.skolverket.se/publikationer?id=3139 (3 s)

Barow, Thomas (red.) (2013). *Mångfald och differentiering: inkludering i praktisk tillämpning*. Lund: Studentlitteratur (utdrag, ca 100 s)

Kinge, Emilie (2000). *Empati hos vuxna som möter barn med särskilda behov*. Lund: Studentlitteratur (131 s)

Lutz, Kristian (2013). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola: möte med det som inte anses lagom*. 1. uppl. Stockholm: Liber (144 s)

Orlenius, Kennert (2009). Nolltolerans drabbar de redan svaga. *Pedagogiska magasinet*, 12(3), ss. 6-11. Tillgänglig:
www.lararnasnyheter.se/sites/default/files/pdfarch/PM_07_03_99s06-11.pdf (5 s)

Palla, Linda (2012). Vad är det som ska åtgärdas egentligen: om dokumentation i specialpedagogiska praktiker inom förskolan. I Barow, Thomas & Östlund, Daniel (red.) *Bildning för alla!: en pedagogisk utmaning*. Kristianstad: Kristianstad University Press, s. 185-197. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-9173> (13 s)

Salamanca deklARATIONEN och Salamanca +10. (2006). [Stockholm]: Svenska Uneskorådet. Tillgänglig:
web.archive.org/web/20070629185651/http://www.unesco-sweden.org/informationssystem/pdf/Salamanca%2007.pdf (62 s)

Sandberg, Anette (red.) (2014). *Med sikte på förskolan: barn i behov av stöd*. Lund: Studentlitteratur (306 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärares anvisningar (ca 200 s)